

Begrenzen

Bij de voorbereidingen voor de wetgeving op de Sinaï wordt duidelijk paal en perk gesteld aan het volk dat de Tora zal ontvangen. In Exodus 19:12 en 23 is sprake van begrenzen. Hier wordt niet het woord ‘omheinen’ gebruikt, maar ‘begrenzen’, ‘een grens stellen’.

Er is iets vreemds in wat gezegd wordt. In vers 12 staat namelijk dat Mozes het volk moet begrenzen en in vers 23 zegt Mozes tegen God dat die gezegd zou hebben dat hij de berg moest begrenzen.

De Samaritaanse Pentateuch lost dit probleem op door het woord ‘het volk’ in vers 12 te vervangen door ‘de berg’, waardoor de tekst in vers 12 in overeenstemming is met die in vers 23. Maar de gemakkelijkste lezing is doorgaans de minst betrouwbare. Zo ook hier.

Alle betrouwbare vertalingen hebben het in vers 12 dan ook over ‘het volk begrenzen’. Wel verklaren veel deskundigen dat begrenzen van het volk inhoudt dat er een omheining rond de berg gemaakt wordt. Zelfs Cassuto zegt dat wat in vers 12 en 23 staat op hetzelfde neerkomt. (Eerdmans zegt dat het volk als omheining rond de berg moet gaan staan. Maar dat is niet wat de tekst weergeeft. Daar is het niet volk dat omheint, maar het wordt omheind).

De meeste exegeten gaan ervan uit dat er wel stáát dat het volk begrensd moet worden, maar dat bedoeld is dat er een omheining om de berg is. Daarmee correspondeert vers 12 dan goed met vers 23.

Rabbi Munk komt daarentegen met een prachtige verklaring: De tekst hier houdt een boodschap in voor de toekomst: Wij moeten ons realiseren dat wij altijd moeten leven met beperkingen. Excessieve ijver, zelfs als het de Tora betreft, is even verwerpelijk als onverschilligheid. Leven met discipline is vereist.

En hoe zit het dan met Mozes’ uitspraak in vers 23, waar hij zegt dat God betuigd heeft dat de berg afgebakend moest worden?

Hoe denken we daar zelf over? Stelde Mozes een vraag? Vergiste hij zich? Of zijn beide mogelijkheden bedoeld?

N.B.: Het woord dat vertaald wordt met ‘begrenzen’ is van oorsprong ‘samenvlechten’ (Zie het woordenboek van Brown-Driver-Briggs).

Lukas de Grootte, Juni 2023